

28.02.2023 r.

Rewitalizacja w gminach w 2021 r.

Rewitalizacja jest procesem wyprowadzania obszarów zdegradowanych ze stanu kryzysowego, realizowanym w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowanym terytorialnie, prowadzonym przez interesariuszy rewitalizacji. Realizacja tych działań może odbywać się na podstawie jednego z dwóch programów rewitalizacji - przyjętego na podstawie ustawy o rewitalizacji - **GPR** (tzw. Gminnego Programu Rewitalizacji) lub przyjętego na podstawie ustawy o samorządzie gminnym - **PR** (tzw. Programu Rewitalizacji). Działania rewitalizacyjne mogą być ponadto prowadzone na podstawie innego dokumentu strategicznego (np. strategii rozwoju gminy) - **IDS**.

Aktywność samorządu gminnego w zakresie rewitalizacji

Na koniec 2021 r. działania rewitalizacyjne na podstawie programów rewitalizacji (GPR i PR) prowadziły 1393 gminy w Polsce, tj. o 75 gmin mniej niż w roku 2020.

Tablica 1. Liczba gmin, w których obowiązywały programy rewitalizacji (GPR/PR) w latach 2020-2021 według typów gmin

Wyszczególnienie	GPR		PR	
	2020	2021	2020	2021
Ogółem	333	326	1135	1067
Gminy miejskie ¹	57	57	159	140
Miasta na prawach powiatu	21	21	41	39
Gminy wiejskie	151	146	524	496
Gminy miejsko-wiejskie	104	102	411	392

W 2021 roku program rewitalizacji posiadało 56,3% wszystkich gmin w Polsce, z tego: 83,5% gmin miejskich, 90,9% miast na prawach powiatu, 42,2% gmin wiejskich i 75,8% gmin miejsko-wiejskich. Dodatkowo 35 gmin (1,4% ogółu) prowadziło działania rewitalizacyjne na podstawie innego dokumentu niż program rewitalizacji.

57,7%

Odsetek gmin prowadzących działania rewitalizacyjne w 2021 roku w Polsce.

Na koniec 2021 roku działania rewitalizacyjne na podstawie GPR, PR i IDS prowadziło 1428 gmin (tj. 57,7% wszystkich gmin w Polsce).

W porównaniu do 2020 roku było to o 87 gmin mniej.

W 2021 roku liderami pod względem posiadania GPR lub PR były województwa: kujawsko-pomorskie, zachodniopomorskie i świętokrzyskie

Zaangażowanie w działania rewitalizacyjne było zróżnicowane między województwami. W 2021 roku największy odsetek gmin posiadających GPR lub PR odnotowano w województwach: kujawsko-pomorskim (88,9%), zachodniopomorskim (83,2%) oraz świętokrzyskim (81,4%), a najmniejszy - w województwie pomorskim (24,4%) i łódzkim (26,6%).

¹ Bez miast na prawach powiatu

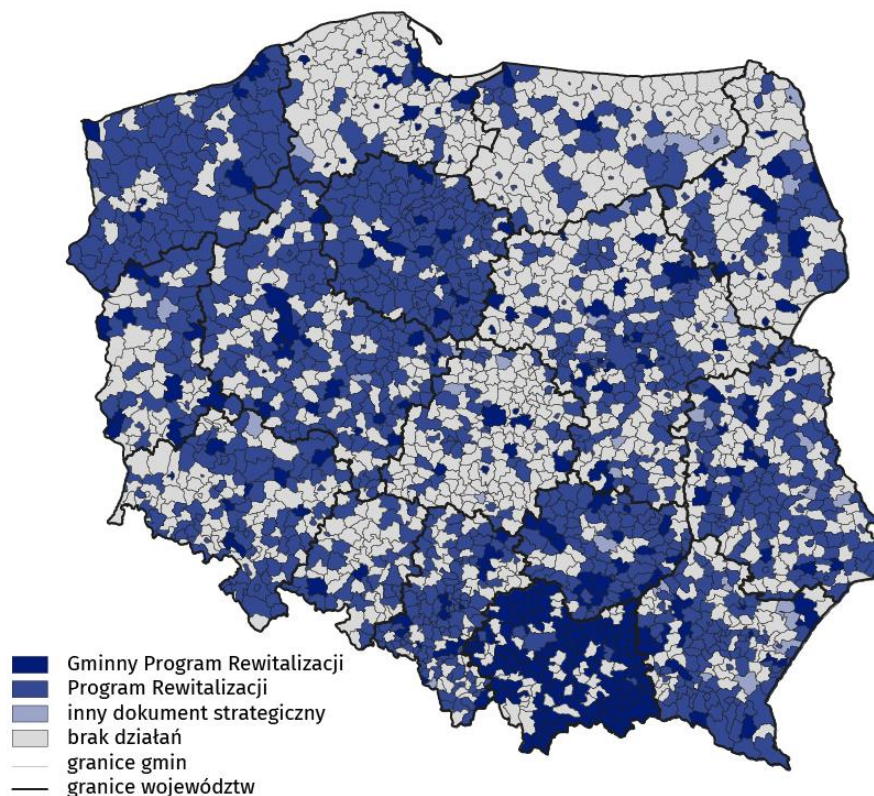
Tablica 2. Programy rewitalizacji (GPR/PR) obowiązujące w 2021 roku według województw

Wyszczególnienie	Ogółem	Z tego		W % z ogółu gmin
		GPR	PR	
POLSKA	1393	326	1067	56,3
DOLNOŚLĄSKIE	93	10	83	55,0
KUJAWSKO-POMORSKIE	128	12	116	88,9
LUBELSKIE	126	14	112	59,2
LUBUSKIE	44	11	33	53,7
ŁÓDZKIE	47	7	40	26,6
MAŁOPOLSKIE	138	133	5	75,8
MAZOWIECKIE	143	28	115	45,5
OPOLSKIE	29	2	27	40,9
PODKARPACKIE	96	15	81	60,0
PODLASKIE	50	16	34	42,4
POMORSKIE	30	16	14	24,4
ŚLĄSKIE	112	15	97	67,1
ŚWIĘTOKRZYSKIE	83	18	65	81,4
WARMIŃSKO-MAZURSKIE	36	2	34	31,0
WIELKOPOLSKIE	144	20	124	63,7
ZACHODNIOPOMORSKIE	94	7	87	83,2

W 2021 roku w odniesieniu do wszystkich gmin w województwie mających programy rewitalizacji tylko w dwóch województwach w skali kraju, tj. w małopolskim (96,4%) i pomorskim (53,3%) przeważały gminy posiadające GPR. W pozostałych województwach i na poziomie kraju widoczna jest dominacja programów rewitalizacji przyjętych na podstawie ustawy o samorządzie gminnym.

W 2021 roku tylko w województwach małopolskim i pomorskim przeważały gminy posiadające GPR

Mapa 1. Aktywność gmin w zakresie rewitalizacji w 2021 roku

Spośród wszystkich gmin posiadających program rewitalizacji ponad połowa (55,9%) zadeklarowała, że początkowym rokiem jego obowiązywania był 2017 rok (odpowiednio 58,6% dla GPR i 55,1% dla PR). Niemal co czwarty program wszedł w życie w 2016 r. (24,8%, dla GPR-27,6%, dla PR-23,9%). Tylko 1,1% gmin wskazało lata 2020-2021 jako początkowe dla obowiązywania programów. Planowanym rokiem zakończenia programów najczęściej podawanym przez gminy był 2023 rok (70,6% ogółu GPR i PR) i drugi w kolejności – 2022 rok (13,7% ogółu GPR i PR).

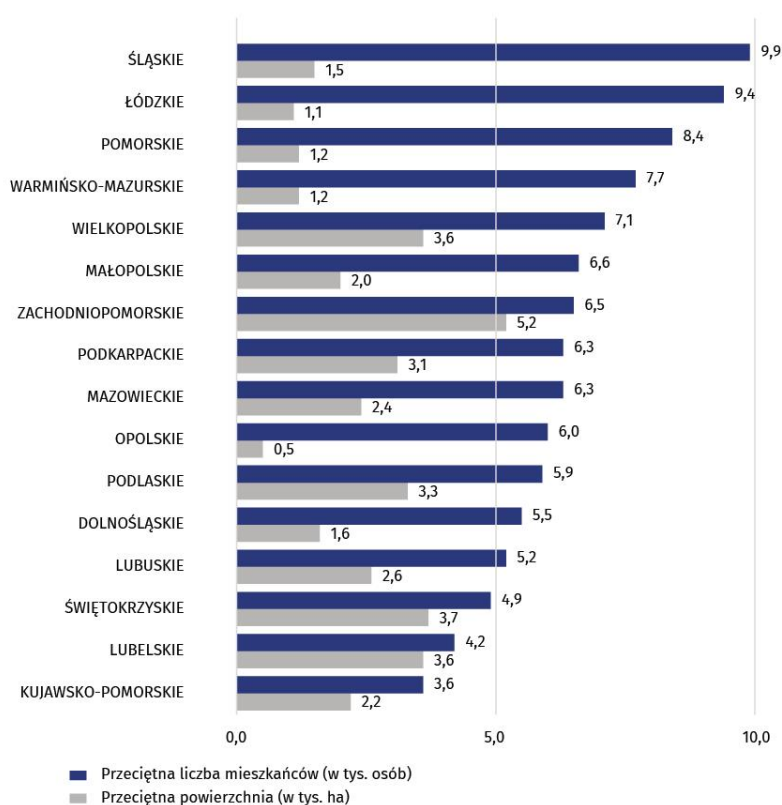
Obszar zdegradowany

Identyfikacja obszaru znajdującego się w stanie kryzysowym, czyli wyznaczenie obszaru zdegradowanego stanowi podstawę do dalszych działań zmierzających do poprawy sytuacji na danym terytorium.

W 2021 roku w Polsce 1464 gminy przekazały informacje o wyznaczeniu obszaru zdegradowanego, z tego: 326 gmin posiadało GPR, 1039 gmin – PR, 8 gmin – IDS, a 91 gmin nie posiadało żadnego dokumentu z zakresu rewitalizacji. W porównaniu do roku 2020 było to o 20 gmin mniej. Spośród wszystkich gmin, które ustaliły obszar zdegradowany, 1444 gminy podały jego powierzchnię, która wyniosła 3861,6 tys. ha.

Przeciętna powierzchnia obszaru zdegradowanego w przeliczeniu na jedną gminę, w której obowiązywał GPR/PR w 2021 roku wyniosła 2,7 tys. ha, natomiast przeciętna liczba mieszkańców zamieszkująca ten obszar to 6,3 tys. osób.

Wykres 1. Przeciętna powierzchnia i liczba mieszkańców obszaru zdegradowanego przypadająca na 1 gminę, w której w 2021 roku obowiązywał GPR/PR według województw

W 2021 roku przeciętna powierzchnia obszaru zdegradowanego wyniosła 2,7 tys. ha w przeliczeniu na jedną gminę, a przeciętna liczba mieszkańców zamieszkująca ten obszar wyniosła 6,3 tys. osób

Przeciętna powierzchnia i liczba mieszkańców obszaru zdegradowanego różniła się pomiędzy poszczególnymi typami gmin. Największe powierzchniowo obszary zdegradowane wyznaczono na obszarze gmin miejsko-wiejskich oraz wiejskich (odpowiednio 3,2 tys. ha i 3,0 tys. ha), natomiast najmniejsze na obszarze gmin miejskich (0,4 tys. ha). W miastach na prawach powiatu na jedno miasto posiadające GPR/PR przypadało 1,7 tys. ha obszaru zdegradowanego.

Przeciętna liczba mieszkańców obszaru zdegradowanego dla miast na prawach powiatu przypadająca na jedną gminę, w której obowiązywał GPR/PR znacznie przewyższała wartości dla pozostałych rodzajów jednostek. Stanowiła ona blisko ośmiokrotność wartości przeciętnej dla kraju i wynosiła 48,0 tys. osób. W gminach miejskich kształtowała się na poziomie 9,3 tys. osób, w miejsko-wiejskich – 4,8 tys. osób, a wiejskich – 2,6 tys. osób.

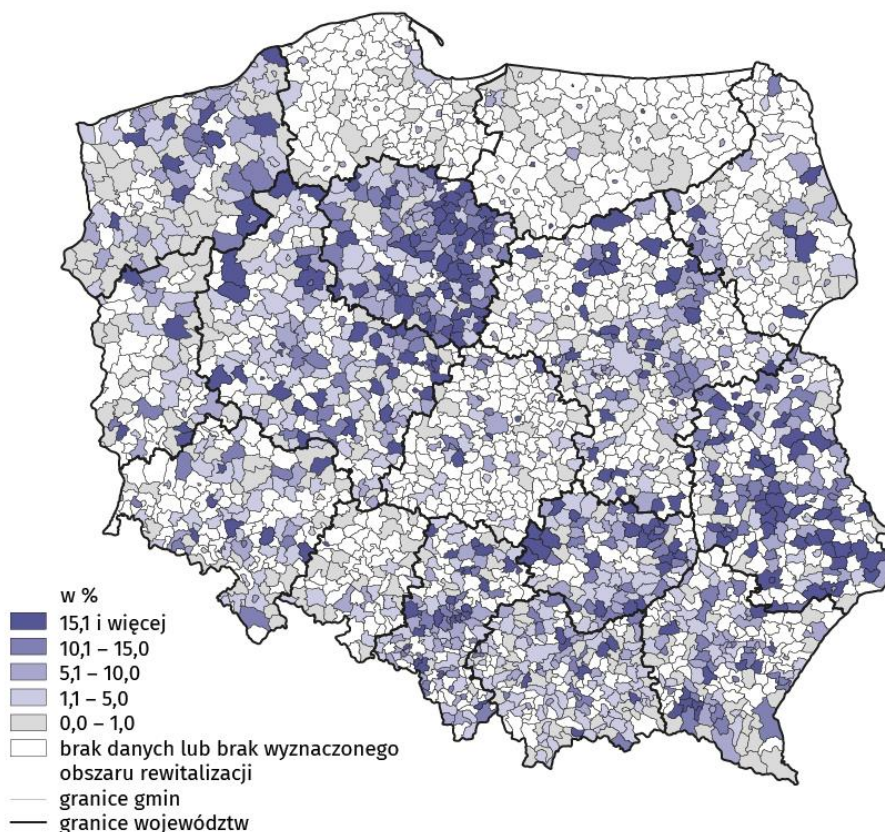
Różnice występowały także na poziomie województw. Największa liczba ludności zamieszkiwała na obszarach zdegradowanych gmin województw śląskiego (9,9 tys. osób na 1 gminę) i pomorskiego (9,4 tys. osób na 1 gminę), przy jednocześnie relatywnie małej powierzchni (odpowiednio - 1,5 tys. ha i 1,1 tys. ha). Najmniej mieszkańców zamieszkiwało obszary zdegradowane województw: kujawsko-pomorskiego, lubelskiego i świętokrzyskiego (poniżej 5 tys. osób w przeliczeniu na 1 gminę/obszar).

Obszar rewitalizacji

Obszar rewitalizacji to obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk społecznych oraz co najmniej jednego zjawiska o charakterze: gospodarczym, środowiskowym, technicznym lub przestrzenno-funkcyjnym, na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gmina zamierza prowadzić rewitalizację.

W 2021 roku w Polsce obszar rewitalizacji obejmował 1085,4 tys. ha, co stanowiło 3,5 % powierzchni ogółem. W gminach posiadających GPR powierzchnia rewitalizacji wynosiła 166,4 tys. ha, PR – 919,0 tys. ha. Przeciętnie obszar rewitalizacji zajmował 6,4% powierzchni gminy. Udział powierzchni rewitalizacji w powierzchni gmin, które posiadały GPR/PR, był bardzo zróżnicowany przestrzennie i został przedstawiony na mapie 2.

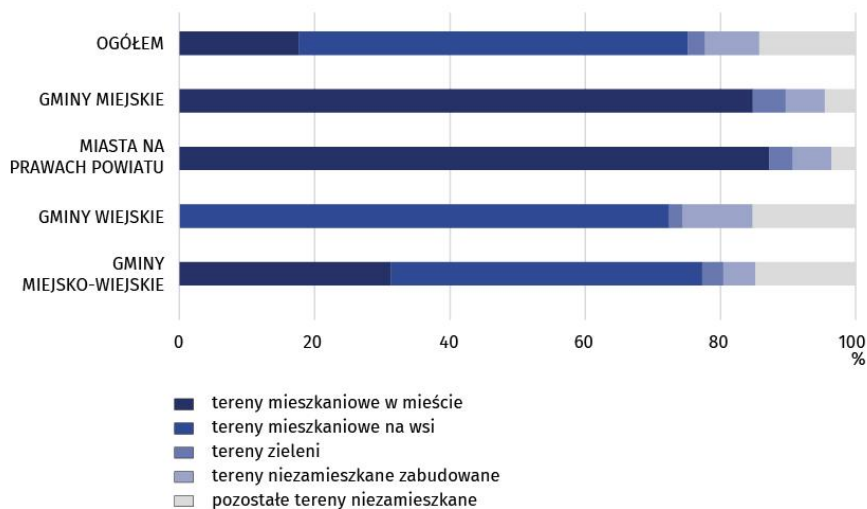
Mapa 2. Udział powierzchni obszaru rewitalizacji w powierzchni gmin, które posiadały GPR, PR w 2021 roku (w %)

Województwa śląskie i pomorskie charakteryzowały się największą liczbą ludności zamieszkującej obszar zdegradowany w 2021 roku

Przeciętnie obszar rewitalizacji zajmował 6,4 % powierzchni gminy

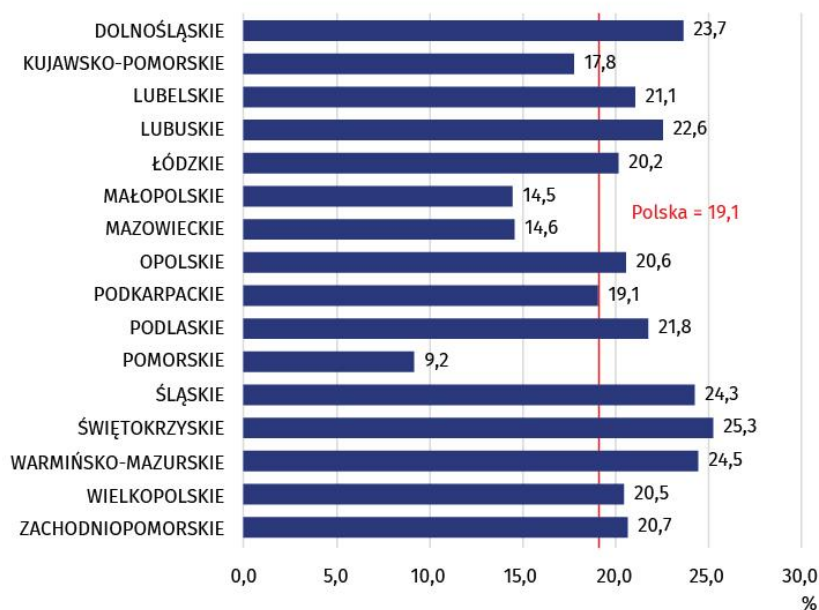
Wykres 2. Powierzchnia obszarów rewitalizacji w gminach posiadających GPR/PR w 2021 roku według typów gmin i typu terenów (w %)

Wśród typu funkcjonalnego terenów, na których ustanowiono obszar rewitalizacji dominowały tereny mieszkaniowe wraz z towarzyszącymi terenami usługowymi i komunikacyjnymi. W skali kraju obejmowały one 75,2% obszarów rewitalizacji. 17,7% znajdowało się w mieście, a 57,6% na wsi. Udział poszczególnych typów terenów różnił się pod względem rodzaju gmin. W gminach miejskich i miastach na prawach powiatu dominowały tereny mieszkaniowe łącznie z towarzyszącymi terenami usługowymi i komunikacyjnymi w mieście i stanowiły one odpowiednio 84,7% i 87,2%. W przypadku gmin wiejskich i miejsko-wiejskich przeważały tereny mieszkaniowe łącznie z towarzyszącymi terenami usługowymi i komunikacyjnymi na wsi, tj. 72,4% i 46,1%.

W 2021 roku obszar rewitalizacji zamieszkiwało 5076,9 tys. osób, tj. 19,1% ogółu ludności gmin prowadzących procesy rewitalizacji. Najwyższy odsetek mieszkańców zamieszkujący obszary rewitalizacyjne występował w gminach województwa świętokrzyskiego (25,3%), najmniejszy – w gminach województw: pomorskiego (9,2%), małopolskiego (14,5%) i mazowieckiego (14,6%).

Wykres 3. Udział liczby osób zamieszkujących obszar rewitalizacji w liczbie ludności gmin prowadzących procesy rewitalizacji (w %)

Najwyższy odsetek mieszkańców zamieszkujących obszary rewitalizacji zanotowano w województwie świętokrzyskim, a najmniejszy – w pomorskim, małopolskim i mazowieckim

Przedsięwzięcia i efekty rewitalizacji

W obowiązujących w 2021 roku programach rewitalizacji zaplanowanych było 32,3 tys. przedsięwzięć, w tym 22,7% rozpoczęto, realizowano lub zrealizowano w tym okresie. Największy udział przedsięwzięć rozpoczętych/realizowanych/zrealizowanych w 2021 roku z ogółu przedsięwzięć zaplanowanych odnotowano w województwach pomorskim (50,2%) i kujawsko-pomorskim (44,3%), najmniej w województwie dolnośląskim (14,1%) oraz zachodniopomorskim (15,5%).

Efekty prowadzonych działań rewitalizacyjnych w 2021 roku widoczne były w różnych obszarach interwencji, m. in.:

- ponad 130 tys. osób udzielono pomocy (w formie stypendiów, dożywiania, pomocy osobom bezdomnym);
- dla blisko 59 tys. uczestników przeprowadzono zajęcia, szkolenia, warsztaty;
- utworzono 2,7 tys. nowych miejsc pracy;
- w 4,9 tys. obiektach zlikwidowano pokrycia azbestowe;
- wyremontowano/wybudowano nowe drogi o długości ponad 600 km oraz ścieżki rowerowe o długości 190 km;
- wyremontowano 0,7 tys. budynków zabytkowych.

Za pomocą danych zebranych na formularzu SG-01 Statystyka gminy: rewitalizacja możliwe jest uporządkowanie informacji na temat prowadzonych w gminach działań rewitalizacyjnych i ich szczegółowa analiza. Przyjmowane programy rewitalizacji i przeprowadzane w gminach przedsięwzięcia rewitalizacyjne pozwalają uznać rewitalizację za istotny proces mający na celu podniesienie jakości życia mieszkańców gmin na obszarach dotkniętych kryzysem. Jej znaczenie podkreślane jest w ogólnokrajowych strategiach (Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego) i realizowane w sektorowych politykach (jak np. polityka miejska i polityka przestrzenna kraju).

W przypadku cytowania danych Głównego Urzędu Statystycznego prosimy o zamieszczenie informacji: „Źródło danych GUS”, a w przypadku publikowania obliczeń dokonanych na danych opublikowanych przez GUS prosimy o zamieszczenie informacji: „Opracowanie własne na podstawie danych GUS”.

Opracowanie merytoryczne:
Urząd Statystyczny we Wrocławiu
p.o. Dyrektora Halina Woźniak
Tel: 71 371 64 00

Rzeczniczka prasowa:
Rzecznik Prasowy Prezesa GUS
Karolina Banaszek
Tel: 695 255 011

Wydział Współpracy z Mediami

Tel: 22 608 38 04

e-mail: obslugaprasowa@stat.gov.pl

www.stat.gov.pl

[@GUS_STAT](https://twitter.com/GUS_STAT)

[@GlownyUrzadStatystyczny](https://www.facebook.com/GlownyUrzadStatystyczny)

[gus_stat](https://www.instagram.com/gus_stat)

[glownyurządstatystycznygus](https://www.youtube.com/glownyurządstatystycznygus)

[glownyurządstatystyczny](https://www.linkedin.com/company/glownyurządstatystyczny)

Powiązane opracowania

[Zeszyt metodologiczny. Rewitalizacja w gminie](#)

[Pozyskanie danych z zakresu rewitalizacji na poziomie gmin za lata 2018-2019](#)

Temat dostępny w bazach danych

[Bank Danych Lokalnych](#)

[Aktywność samorządu gminnego w zakresie rewitalizacji](#)

[Finansowanie przedsięwzięć z zakresu rewitalizacji](#)

[Obszar rewitalizacji](#)

[Obszar zdegradowany](#)

[Przedsięwzięcia z zakresu rewitalizacji](#)

[Specjalne strefy rewitalizacji](#)

[Wybrane efekty rewitalizacji](#)

[STRATEG – system monitorowania rozwoju](#)